

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՑԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

_____ Հայոց լեզվի և գրականության _____
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ՝ Բաբուռյան Հ. Ռ. /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № __2__

«__12__» __սեպտեմբեր__ 2023 թ.

ՀԼԳ/Բ-001 «ԼԵԶՎԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐ» ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝	011401.00.6 ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ /դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/
Կրթական ծրագիր՝	011401.19.6 ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ /դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/
Որակավորման աստիճան՝	Մանկավարժության բակալավր /բակալավր, մագիստրատուրա/
Ամբիոն՝	Հայոց լեզվի և գրականության_ /ամբիոնի լրիվ անվանումը/
Ուսուցման ձևը՝	հեռակա /առկա, հեռակա/
Կուրս/կիսամյակ	2-րդ կուրս, 1-ին կիսամյակ
Դասախոս(ներ)՝	Հ. Հարությունյան /անուն, ազգանուն/
Էլ. հասցե/ներ՝	harutyunyanhasmikp@yandex.ru

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները
4. Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը
7. Ուսումնական աշխատանքները տեսակները
8. Դասավանդման մեթոդներ
9. Ուսումնառության մեթոդները
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը
11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ
 - 12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ
 - 12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ
 - 12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
 - 12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում
14. Գնահատում
 - 14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում
 - 14.2. Հարցաշար
 - 14.3. Գնահատման չափանիշներ
15. Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹.

«Լեզվաբանության հիմունքներ» առարկայի ուսումնամեթոդական փաթեթը կազմված է բակալավրի հիմնական կրթական ծրագրով «Հայոց լեզու և գրականություն» մասնագիտության կրթական չափորոշիչների հենքով կազմված ուսումնական պլանի պահանջների, առարկայի բաղադրիչների հիման վրա և նպատակաուղղված է բակալավրական կրթության կազմակերպմանը, դասավանդման որակի բարձրացմանը: Առարկայական փաթեթը կարգավորում է «Լեզվաբանության հիմունքներ» առարկայի ուսումնամեթոդական նյութերով ապահովման, պարբերաբար թարմացման, գիտաճյուղի նոր մոտեցումների ոգուն համապատասխանեցման գործընթացը, նպաստում է ուսանողի անհատական և ինքնուրույն աշխատանքի արդյունավետության բարձրացմանը, ուսանողի գիտելիքի հարստացմանը:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է՝

մասնագիտական անհրաժեշտ գիտելիքների մատուցումը, ինչպես նաև ապագա ուսուցչին, գիտնական-հետազոտողին և՛ տեսական, և՛ գործնական-կիրառական կարողությունների և հմտություններով զինելը:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են՝

1. Նախապատրաստել ուսանողներին ուսումնասիրվելիք լեզուների դասընթացներին՝ տալով լեզվի և նրա ուսումնասիրության տեսության մասին ներածական գիտելիքներ: նրանց դերը լեզվաբանության իբրև ինքնուրույն գիտության կայացման գործում:

2. Քննել լեզվական միավորների, մակարդակների հետ կապված հարցերը, ինչպես նաև լեզվի, խոսքի և նորմայի ըմբռնումները: Լեզվի զարգացման հիմնահարցը լուսաբանել ենթաշերտ, մակաշերտ, առշերտ ըմբռնումների տեսանկյունից՝ կարևորելով արտաքին և ներքին գործոնների խնդիրը:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/

Բուհում «Հայոց լեզու և գրականություն» առարկայի ծրագիրը յուրացնելու համար ուսանողը պետք է ունենա միջնակարգ կրթության «Հայոց լեզու և գրականություն» առարկայի ծրագրով նախատեսված գիտելիքների պաշար:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)² և /կամ կոմպետենցիաները .

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթարբյուկների:

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

Առարկայի ուսուցման վերջնարդյունքը

Առարկայի ուսուցման արդյունքում ուսանողը պետք է իմանա.

Լեզուների կառուցվածքային օրինաչափությունները, ծագումնաբանական և տիպաբանական առանձնահատկությունները, լեզվական համակարգերի և ենթահամակարգերի հարաբերակցությունը, լեզվի բնութագիրը՝ տարբեր հայեցակետերով:

Առարկայի ուսուցման արդյունքում ուսանողը պետք է կարողանա.

Ցույց տալ լեզվի կառուցվածքային միավորները և արժևորել դրանք՝ որպես խոսքի կառուցման բաղադրիչներ, հայերենի և օտար լեզուների զուգադրությամբ հիմնավորել քերականական իմաստների արտահայտման ընդհանրություններն ու տարբերությունները թեքական, կցական և անջատական լեզուներում, ճանաչել ցեղակից լեզուների ընտանիքները, մասնավորապես՝ հնդեվրոպական լեզվաընտանիքի դուստր լեզուները:

Առարկայի ուսուցման արդյունքում ուսանողը պետք է տիրապետի.

Լեզվաբանական հետազոտության մեթոդներին ու նրանց եղանակներին, դրանց գործադրումով կատարի հետազոտական աշխատանքներ (կուրսային աշխատանք, զեկուցում, ավարտաճառ և այլն):

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կրերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա) Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

ԳԿ1 վերլուծելու և համադրելու ունակություն

ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,

ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ:

Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,

ԱԿ3 համապատասխան համատեքստում ընկալել և մեկնաբանել մասնագիտական տեղեկատվությունը:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³

«Լեզվաբանության հիմունքներ» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել հայոց լեզվի և գրականության ուսուցչի մասնագիտական գործունեության ընթացքում, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և լեզվաբանության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	4 կրեդիտ/120 ժամ	4 կրեդիտ/120 ժամ

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	30	10
Գործնական աշխատանք	26	6
Ինքնուրույն աշխատանք	64	104
Ընդամենը	120	120
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	քննություն	քննություն

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴

Դասախոսությունը դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել:

⁴ Թողնել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:

- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են⁵

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Կլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Աշխատանքային տետր** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:

8. **Դասավանդման մեթոդներն են՝** հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք,
9. **Ուսումնառության մեթոդներն են՝** մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում:

⁵ Թողնել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁶.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասընթացում	սեմինար պարապլունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Լեզվաբանությունը և նրա խնդիրները: Լեզվաբանության բաժինները, կառուցվածքը: Լեզվի բնորոշումը: Լեզու, բարբառ, ժարգոն: Խոսակցական լեզու, գրական լեզու, կենդանի և մեռած լեզուներ: Խոսողություն, լեզու, խոսք:	2		2		5
2.	Լեզվաբանության մեթոդները :Պատմահամեմատական մեթոդ: Պատմահամեմատական մեթոդի սկզբունքները: Կառուցվածքային մեթոդ: Պրահայի լեզվաբանական դպրոց: Կոպենհագենի լեզվաբանական դպրոց:	2		2		5
3.	Լեզուն որպես հասարակական երևույթ: Լեզուն որպես հաղորդակցման միջոց: Լեզու և մտածողություն: Լեզուն որպես նշանային համակարգ:	2		2		5
4.	Լեզուն որպես ստեղծագործություն: Լեզուն որպես հոգեբնախոսական գործունեություն: Լեզուն որպես գործունեություն: Լեզուն որպես վարք:	2		1		4
5.	Լեզուն որպես կառուցվածք: Լեզուն որպես համակարգ:	2		2		5
6.	Հնչյունաբանություն. ընդհանուր ակնարկ: Խոսելու գործարաններ, արտասանական ապարատ: Հնչյունների դասակարգումը: Բաղաձայնների և ձայնավորների դասակարգումը:	2		1		3
7.	Հնչյունական օրենք և հնչյունափոխություն: Շեշտ, վանկ:	2		2		5

⁶ Նման է օրացուցային պլանին:

8.	Բառագիտություն (ընդհանուր ակնարկ): Բառի սահմանումը: Բառի ստուգաբանություն, ժողովրդական ստուգաբանություն:	2		1		4
9.	Իմաստափոխության տեսակներն ըստ իմաստափոխական հիմունքների և իմաստափոխության արդյունքների: Մաքրամոլություն, արգելք, այլասացություն:	2		1		4
10.	Բառային կազմ և հիմնական բառաֆոնդ: Բառային կազմի փոփոխությունները:	2		1		4
11.	Ձևույթ, տեսակները:	2		1		4
12.	Բառապաշար: Բառարանագրություն: Բառարանների տեսակները:	2		1		4
13.	Քերականություն (ընդհանուր ակնարկ): Քերականական արտահայտության միջոցներ: Մասնիկավորում և ներքին թեքում: Քերականական կարգեր:	2		2		5
14.	Խոսքի մասեր: Խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները: Հատկանիշ արտահայտող խոսքի մասեր: Նյութական իմաստից զուրկ խոսքի մասեր:	2		2		5
15	Լեզուների դասակարգման սկզբունքները	2		2		5
	Ընդամենը	30		24		66

Հեռակա ուսուցման համակարգ

N N Ը/Կ	Դասախոսության, գործնական, սեմինար կամ լաբորատոր պարապմունքների թեման	Ժամերի քանակը	
		դասախ.	գործն.
3.	Լեզվաբանությունը որպես գիտություն, լեզվի բնորոշումը: Լեզու, բարբառ, ժարգոն:	1	
4.	Գրական լեզու, կենդանի և մեռած լեզուներ:	1	
5.	Լեզվաբանական մեթոդներ, կառուցվածքային մեթոդ:	1	1
6.	Պատմահամեմատական մեթոդ:	1	1
7.	Հնչյունաբանություն և հնչյունափոխություն: Պատմական հնչյունափոխություն: Հնչյունական օրենք:	2	1

8.	Բառագիտություն, իմաստփոխության տեսակները: Բառի ստուգաբանություն: Բառարանագրություն:	1	2
9.	Քերականություն, քերականական կարգեր, քերականական արտահատության միջոցներ:	1	
10.	Լեզվի ծագումը, լեզվական ազդեցություններ: Լեզուների ձևաբանական և ծագումնաբանական դասակարգում:	2	1

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

ՈՒԱԱ-ի ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

Պարտադիր գրականություն

	Հեղինակ	Անվանում	Հրատարակման տարի
1.	Է. Աղայան	Լեզվաբանության հիմունքներ	1987
2.	Գ.Ջահուկյան	Լեզվաբանության պատմություն, հ. I, II	1960-62
3.	РАН	Вопросы языкознания. գիտական հանդես	2009-2016թվ., Մոսկվա
4	ՀՀ ԳԱԱ Լեզվի ինստիտուտ	Լեզու և լեզվաբանություն. գիտական հանդես	2003-2016թվ. Երևան

Լրացուցիչ գրականություն

	Հեղինակ	Անվանում	Հրատարակման տարի
1.	Դ.Գյուլգասյան	Քերականական կարգերի համատեղումը ստորոգման մեջ	2014
2	Դ.Գյուլգասյան	Անցողականության և բայասեռի քերականական կարգերի տիպաբանությունը	2014
3.	Դ.Գյուլգասյան	Լեզու/խոսք, լեզու/տեքստ, խոսք/տեքստ եվ լեզու/խոսք/տեքստ հակադրությունների հարաբերակցությունը	2015
4.	Հ.Հարությունյան	Որոշյալությունը և նրա իմաստային դրսևորումները ժամանակակից հայերենի հարադիր կապակցություններում և դարձվածքներում	2015
5.	Е.Н. Волков	Язык мышления	Москва 2007
6.	Жаналина Ј.К.	Актуальные проблемы языкознания	Алматы, 2006
7.	Попова З.Д.	Когнитивная лингвистика	Восток - Запад, 2007. - 314 с.
8.	Հ.Հարությունյան	Ստորադասության քերականական արտահայտամիջոցների նորովի (ճանաչողական) արժևորման փորձ	2016

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ
Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁷
1.	Լեզվաբանությունը և նրա խնդիրները: Լեզվի բնորոշումը: Լեզու, բարբառ, ժարգոն: Խոսակցական լեզու, գրական լեզու, կենդանի և մեռած լեզուներ: Խոսողություն, լեզու, խոսք:	1. Լեզվաբանության քննության առարկան և խնդիրները: 2. Լեզվի հասարակակն և տարածական տարբերակները:	2	ՊԳ 1, 2, ԼԳ 3,5,6,7
2.	Լեզվաբանության բաժինները, կառուցվածքը:	1.Լեզվի տեսության բաժինները: 2.Լեզվաբանական գիտակարգեր:	2	ՊԳ 1, 2, 3
3.	Լեզուն որպես հասարակական երևույթ: Լեզուն որպես հաղորդակցման միջոց: Լեզու և մտածողություն: Լեզուն որպես նշանային համակարգ:	1.Լեզվական հաղորդակցման կողմերը կամ վերաբերությունները: 2.Գրավոր և բանավոր հաղորդակցում: 3.Բառը որպես նշանային ելակետային միավոր:	2	ՊԳ 1, 2, 4, ԼԳ 3,5,6,7
4.	Լեզուն որպես կառուցվածք: Լեզուն որպես համակարգ:	1. Լեզուն որպես կառուցվածք: 2. Լեզուն որպես համակարգ:	2	ՊԳ 2, 3, 4 ԼԳ 3,5,6,7
5.	Լեզուն որպես գործունեություն: Լեզուն որպես հոգեբանախոսական գործունեություն:	Ֆ. դը Սոսյուրը լեզվական և խոսքային գործունեության մասին: Խնդրի ժամանակակից լեզվաբանական ընկալումները::	2	ՊԳ 2, 3, ԼԳ 3,5,6,7

⁷ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն:

6.	<p>Լեզուն որպես ստեղծագործություն: Լեզուն որպես վարք:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Լ. Բլումֆիլդի տեսության դրույթները. համառոտ ակնարկ: 2. Լեզվական գործունեությունը որպես ամենօրյա ստեղծագործական գործունեություն:: 	2	<p>ՊԳ 2, 3, ԼԳ 3,5,6,7</p>
7.	<p>Լեզվաբանության մեթոդները: Պատմահամեմատական և կառուցվածքային մեթոդներ;</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Պատմահամեմ. մեթոդ: 2. Կառուցվածքային մեթոդ: 3. Լեզվաբանական աշխարհագր. մեթոդ: 4. Ընդհանուր համեմատությունների մեթոդ: 	2	<p>ՊԳ 3,4 , ԼԳ 3,5,6,7</p>
8.	<p>Հնչյունաբանություն. ընդհանուր ակնարկ: Խոսելու գործարաններ, արտասանական ապարատ: Հնչյունների դասակարգումը:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Լեզվի տեսության բաժինները: 2. Հնչյունաբանություն. ա.հնչյութաբանություն, բ.հնչյութախոսություն, գ.հնչյունափոխություն, դ.ուղղագրություն և ուղղախոսություն, ե. գրաբանություն և տառադարձություն: 	2	<p>ՊԳ 3, 4, ԼԳ 3,5,6,7</p>
9.	<p>Վանկ, շեշտ, հնչյունափոխություն.տեսակները:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.Վանկ. Տեսակները: Հնչյունափոխության տեսակները: Շեշտից կախված հնչյունափոխությունը որպես դիրքային հնչյունափոխություն: 2 Ընդհ. պատմական և փոխազդ. հնչյունափ.: 	2	<p>ՊԳ 3,4 Դասախոսական տեքստ</p>
10.	<p>Հնչյունական օրենք:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Հնչյունական օրենքների տարածական սահմանափակումները; 2. Հնչյունական օրենքների ժամանակային սահմանափակումները: 3. Հայերենին հատուկ հնչյունական օրենքներ; 	2	<p>ՊԳ 1,2, 3, ԼԳ 3,5,6,7</p>

11.	Բառագիտություն (ընդհանուր ակնարկ): Բառի սահմանումը: Բառիմաստի փոփոխություններ: Իմաստափոխության տեսակները: Բառային կազմի փոփոխությունները:	1..Պատմական բառագիտ., 2.Նկարագրակ. բառագիտ. 3.Բառի հասկացությունը: 4.բառիմաստի փոփոխությունների պատճառները: 5.Իմաստափոխության հիմունքները և բառային կազմի փոփոխությունները:	2	ՊԳ1, 2, 3, ԼԳ 1
12.	Բառային կազմ և հիմնական բառաֆոնդ:	1.Բառապաշարա; 2.Բառային կազմ: 3.Հիմնական բառաֆոնդ	2	ՊԳ 2, 3, 4 ԼԳ 1
13.	Ձևույթ, տեսակները:	1. Հիմնական և երկրորդական ձևույթների բնութագիրը: 2. Հիմնակ. բառակազ. ձևույթներ: 3.Երկրորդ. բառակազմ. և բառահարաբեր. ձևույթներ: 4.Մին տարր կամ ներույթ:	2	ՊԳ 2, 3, 4 ԼԳ 1
14.	Բառապաշար: Բառարանագրություն: Բառարանների տեսակները:	Բառապաշարա; 2.Բառային կազմ: 3.Հիմնական բառաֆոնդ	2	ՊԳ 1,2, 3, 4 ԼԳ 1,2,4,8
15.	Քերականություն (ընդհանուր ակնարկ): Քերականական արտահայտության միջոցներ: Մասնիկավորում և ներքին թեքում: Քերականական կարգեր:	3. Հիմնական և երկրորդական ձևույթների բնութագիրը: 4. Հիմնակ. բառակազ. ձևույթներ: 3.Երկրորդ. բառակազմ. և բառահարաբեր. ձևույթներ: 4.Մին տարր կամ ներույթ:	2	ՊԳ 1,2, 3, 4 ԼԳ 1,2,4,8
16.	Խոսքի մասեր: Խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները: Հատկանիշ արտահայտող խոսքի մասեր: Նյութական իմաստից գուրկ խոսքի մասեր:	1.Քերականական մակարդակի առանձնահատկությունները և միավորները: 2.Ձևաբանություն և խոսքի մասերի դասակարգում. հիմունքներ և սկզբունքներ:	2	ՊԳ 1,2, 3, 4 ԼԳ 1,2,4,8
17.	Լեզուների դասակարգման սկզբունքները	Լեզուների ծագումնաբանական և տիպաբանական դասակարգումներ:	2	ՊԳ 1,2, 3, 4 ԼԳ 1,2,4,8

Գործնական աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁸
1.	Լեզվաբանությունը և նրա խնդիրները: Լեզվի բնորոշումը: Լեզու, բարբառ, ժարգոն: Խոսակցական լեզու, գրական լեզու, կենդանի և մեռած լեզուներ: Խոսողություն, լեզու, խոսք:	3. Լեզվաբանության քննության առարկան և խնդիրները: 4. Լեզվի հասարակակն և տարածական տարբերակները:	2	ՊԳ 1, 2, ԼԳ 3,5,6,7
2.	Լեզվաբանության բաժինները, կառուցվածքը:	1.Լեզվի տեսության բաժինները: 2.Լեզվաբանական գիտակարգեր:	2	ՊԳ 1, 2, 3
3.	Լեզուն որպես հասարակական երևույթ: Լեզուն որպես հաղորդակցման միջոց: Լեզու և մտածողություն: Լեզուն որպես նշանային համակարգ:	1.Լեզվական հաղորդակցման կողմերը կամ վերաբերությունները: 2.Գրավոր և բանավոր հաղորդակցում: 3.Բառը որպես նշանային ելակետային միավոր:	2	ՊԳ 1, 2, 4, ԼԳ 3,5,6,7
4.	Լեզուն որպես կառուցվածք: Լեզուն որպես համակարգ:	3. Լեզուն որպես կառուցվածք: 4. 2.Լեզուն որպես համակարգ:	1	ՊԳ 2, 3, 4 ԼԳ 3,5,6,7
5.	Լեզուն որպես գործունեություն: Լեզուն որպես հոգեբնախոսական գործունեություն:	Ֆ. դը Սոսյուրը լեզվական և խոսքային գործունեության մասին: Խնդրի ժամանակակից լեզվաբանական ընկալումները::	2	ՊԳ 2, 3, ԼԳ 3,5,6,7
6.	Լեզուն որպես ստեղծագործություն: Լեզուն որպես վարք:	3. Լ. Բլումֆիլդի տեսության դրույթները. համառոտ ակնարկ: 4. Լեզվական գործունեությունը որպես ամենօրյա ստեղծագործական գործունեություն::	1	ՊԳ 2, 3, ԼԳ 3,5,6,7

⁸ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն:

7.	Լեզվաբանության մեթոդները: Պատմահամեմատական և կառուցվածքային մեթոդներ;	5. Պատմահամեմ. մեթոդ: 6. Կառուցվածքային մեթոդ: 7. Լեզվաբանական աշխարհագր. մեթոդ: 8. Ընդհանուր համեմատությունների մեթոդ:	2	ՊԳ 3,4 , ԼԳ 3,5,6,7
8.	Հնչյունաբանություն. ընդհանուր ակնարկ: Խոսելու գործարաններ, արտասանական ապարատ: Հնչյունների դասակարգումը:	3. Լեզվի տեսության բաժինները: 4. Հնչյունաբանություն. ա. հնչույթաբանություն, բ. հնչույթախոսություն, գ. հնչյունափոխություն, դ. ուղղագրություն և ուղղախոսություն, ե. գրաբանություն և տառադարձություն:	1	ՊԳ 3, 4, ԼԳ 3,5,6,7
9.	Վանկ, շեշտ, հնչյունափոխություն. տեսակները:	1. Վանկ. Տեսակները: Հնչյունափոխության տեսակները: Շեշտից կախված հնչյունափոխությունը որպես դիրքային հնչյունափոխություն: 2 Ընդհ. պատմական և փոխազդ. հնչյունափ.:	1	ՊԳ 3,4 Դասախոսական տեքստ
10.	Հնչյունական օրենք:	4. Հնչյունական օրենքների տարածական սահմանափակումները; 5. Հնչյունական օրենքների ժամանակային սահմանափակումները: 6. Հայերենին հատուկ հնչյունական օրենքներ;	1	ՊԳ 1,2, 3, ԼԳ 3,5,6,7
11.	Բառագիտություն (ընդհանուր ակնարկ): Բառի սահմանումը: Բառիմաստի փոփոխություններ: Իմաստափոխության տեսակները: Բառային կազմի փոփոխությունները:	1..Պատմական բառագիտ., 2.Նկարագրակ. բառագիտ. 3.Բառի հասկացությունը: 4.բառիմաստի փոփոխությունների պատճառները: 5.Իմաստափոխության հիմունքները և բառային կազմի փոփոխությունները:	1	ՊԳ1, 2, 3, ԼԳ 1
12.	Բառային կազմ և հիմնական բառաֆոնդ:	1.Բառապաշարա; 2.Բառային կազմ: 3.Հիմնական բառաֆոնդ	1	ՊԳ 2, 3, 4 ԼԳ 1

13.	Ձևայթ, տեսակները:	Հիմնական և երկրորդական ձևայթների բնութագիրը: Հիմնակ. բառակազ. ձևայթներ: Երկրորդ. բառակազմ. և բառահարաբեր. ձևայթներ: Սին տարր կամ ներույթ:	2	ՊԳ 2, 3, 4 ԼԳ 1
14.	Բառապաշար: Բառարանագրություն: Բառարանների տեսակները:	Բառապաշարա; 1.Բառային կազմ: 2.Հիմնական բառաֆոնդ	2	ՊԳ 1,2, 3, 4 ԼԳ 1,2,4,8
15.	Քերականություն (ընդհանուր ակնարկ): Քերականական արտահայտության միջոցներ: Մասնիկավորում և ներքին թեքում: Քերականական կարգեր:	Հիմնական և երկրորդական ձևայթների բնութագիրը: Հիմնակ. բառակազ. ձևայթներ: Երկրորդ. բառակազմ. և բառահարաբեր. ձևայթներ: Սին տարր կամ ներույթ:	1	ՊԳ 1,2, 3, 4 ԼԳ 1,2,4,8
16.	Խոսքի մասեր: Խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները: Հատկանիշ արտահայտող խոսքի մասեր: Նյութական իմաստից զուրկ խոսքի մասեր:	Քերականական մակարդակի առանձնահատկությունները և միավորները: Ձևաբանություն և խոսքի մասերի դասակարգում. հիմունքներ և սկզբունքներ:	1	ՊԳ 1,2, 3, 4 ԼԳ 1,2,4,8
17.	Լեզուների դասակարգման սկզբունքները	Լեզուների ծագումնաբանական և տիպաբանական դասակարգումներ:	1	ՊԳ 1,2, 3, 4 ԼԳ 1,2,4,8

12.1. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնասիրողական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ⁹	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹⁰
1.	Լեզվի բնութագրերը	Լեզվի բնութագրերի վերլուծություն:	ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Գրավոր ներկայացում և գնահատում:	ՊԳ 1,2, 3, 4 ԼԳ 1,2:
2.	Լեզվի տարբերակային ձևերը	Լեզվի տարբերակային ձևերի նկարագրություն	ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Գրավոր ներկայացում և գնահատում	ՊԳ 1: ԼԳ 1:
3.	Լեզվաբանական գիտակարգեր և միջգիտակարգեր	Լեզվաբանական գիտակարգեր և միջգիտակարգերի քննություն	ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Գրավոր ներկայացում և գնահատում	ՊԳ 1,2: ԼԳ 1,:
4.	Լեզու, խոսք, կիրարկություն:	Լեզվական համակարգի իրացման ձևերի վերլուծություն	ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Գրավոր ներկայացում և գնահատում	ՊԳ 1,2: ԼԳ 1,3:
5.	Լեզվի ծագման հիմնախնդիրը	Լեզվի ծագման հիմնախնդրին վերաբերող տեսությունների վերլուծություն:	ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Գրավոր ներկայացում և գնահատում	ՊԳ 1,2: ԼԳ 1,3:
6.	Լեզվական փոխազդեցությունների տեսակները	Լեզվական փոխազդեցությունների տեսակների քննություն	ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Գրավոր ներկայացում և գնահատում	ՊԳ 1,2: ԼԳ 1:

⁹ Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը:

¹⁰ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն:

7.	Լեզվի զարգացման փուլերը	Լեզվի զարգացման փուլերի քննություն	ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Գրավոր ներկայացում և գնահատում	ՊԳ 1,2: ԼԳ 1,2, 8:
8.	Քերականություն և քերականական կատեգորիաներ	Քերականական կատեգորիաների և իմաստների փոխհարաբերության հարցերի պարզաբանում	ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Գրավոր ներկայացում և գնահատում	ՊԳ 1,2: ԼԳ 1,2, 8:
9.	Լեզվաբանության՝ որպես լեզվի մասին գիտության ձևավորման և զարգացման համառոտ ակնարկ	Լեզվաբանության՝ որպես լեզվի մասին գիտության ձևավորման և զարգացման պատմության և շրջափուլերի բնութագրում	ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Գրավոր ներկայացում և գնահատում	ՊԳ 1,2: ԼԳ 1,2, 3:

13. **Գնահատում**

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառկման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹¹:

13.1. **Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝**

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ամփոփիչ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

13.2. **Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.**

Դասընթացն ամփոփվում է քննությամբ:

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող ամփոփիչ քննության և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով¹²:

¹¹ «Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.):

¹² Կիրառվում է կա՛մ առաջին, կա՛մ երկրորդ պարբերությունն ըստ դասընթացի ամփոփման ձևի:

Ընթացիկ ստուգման նմուշ

Յուրաքանչյուր տարբերակ բաղադրված է 2 տեսական հարցից (ընդհ. 12 միավոր արժեքով) և թեստից (ընդհ. 8 միավոր արժեքով)

ՏԱՐԲԵՐԱԿ

1. Հնչյունական օրենք: (16 միավոր)
2. Քերականական կարգեր. հոլով և դեմք: (8 միավոր)
3. Թեստ: (16 միավոր)

ՏԱՐԲԵՐԱԿ

1. Վանկ և շեշտ: (8 միավոր)
2. Լեզուների ծագումնաբանական դասակարգումը: Թուրքական լեզվաընտանիք: (16 միավոր)
3. Թեստ: (16 միավոր)

ՏԱՐԲԵՐԱԿ

1. Լեզուն որպես նշանային համակարգ: (8 միավոր)
2. Բառապաշարի հարստացման ուղիները (ներքին և արտաքին): (16 միավոր)
3. Թեստ: (16 միավոր)

Թեստի նմուշ`

1. Նշված տարբերակներից ո՞րն է հնդեվրոպական լեզվաընտանիքի լեզուներ`
ա) հայերեն, տաջիկերեն, ռուսերեն,
բ) հունարեն, թոխարերեն, պարսկերեն,
գ) ուկրաիներեն, վրացերեն, հնդկերեն:
2. Լեզվաբանական ո՞ր ուղղության ներկայացուցիչներն էին լեզուն որակում որպես վարք`
ա) ապամտածապաշտական
բ) լեզվաբանական աշխարհագրության
գ) ֆունկցիոնալ լեզվաբանության
3. Դրանով բառի իմաստը սաստկանում է, բառին հաղորդվում է բազմակիություն, հոգնակիություն: Քերականական արտահայտության ո՞ր միջոցին է բնորոշ ասվածը`
ա) մասնիկավորում
բ) կրկնություն
գ) ներքին թեքում
4. Դա կատարվում է տոհմերի, ցեղերի, ժողովուրդների ձուլումների, նրանց միացումների պատմական գործընթացում, երբ ձուլված էթնոսների լեզուներն իրենց հետքն են թողնում հաղթողի լեզվում: Լեզվական ազդեցության ո՞ր տեսակի մասին է խոսքը`
ա) փոխառությունների

- բ) խաչավորման
- գ) լեզվական փոխազդեցություններ

5. Այս կարգի լեզուներում բառի և նախադասության սահմանները հստակ չեն. հաճախ մեկ բառով կարելի է արտահայտել նախադասություն: Տիպաբանական ո՞ր տեսակի մասին է խոսքը՝

ա) թեքական

- բ) կցական
- գ) վերլուծական
- դ) ներմարմնավորյալ

6. Նշված լեզվական միավորներից ո՞րը չի կարող նշան համարվել՝

ա) հնչույթը

- բ) բառը
- գ) նախադասությունը

Հարցաշար

1. Լեզվաբանությունը և նրա խնդիրները:
2. Լեզվի բնորոշումը:
3. Լեզու, բարբառ, ժարգոն:
4. Խոսակցական և գրական լեզու, կենդանի և մեռած լեզուներ:
5. Խոսողություն, լեզու, խոսք:
6. Լեզվաբանական մեթոդներ (ընդհանուր ակնարկ):
7. Պատմահամեմատական մեթոդ:
8. Պատմահամեմատական մեթոդի տեսական սկզբունքները:
9. Պատմահամեմատական մեթոդի գործնական սկզբունքները:
10. Կառուցվածքային մեթոդ:
11. Լեզվի ուսումնասիրության բաժինները:
12. Հնչյունաբանություն:
13. Խոսելու գործարաններ, արտասանական ապարատ:
14. Հնչյունների դասակարգումը, ձայնավորներ:
15. Բաղաձայնների դասակարգումը:
16. Հնչույթաբանություն:
17. Հնչյուն և հնչույթ, հնչույթի սահմանումները:
18. Վանկ և շեշտ: Հնչարտաբերություն:
19. Հնչյունափոխություն: Տեսակները:
20. Դիրքային և փոխազդեցական հնչյունափոխություն:
21. Ընդհանուր պատմական հնչյունափոխություն, համաբանություն և ընդհանրացում:
22. Լեզուն որպես հասարակական երևույթ:
23. Հնչյունական և գրավոր լեզուներ:
24. Լեզու-հասարակություն կապի բնույթը:
25. Լեզվի ընդհանրական բնույթը:

26. Լեզուն որպես հասարակական հաղորդակցման միջոց:
27. Լեզու և մտածողություն:
28. Լեզուն որպես կառուցվածք:
29. Լեզուն որպես համակարգ:
30. Լեզուն որպես նշանային համակարգ:
31. Լեզվական նշանի սոսյուրյան դրույթները:
32. Լեզուն որպես պատմական երևույթ:
33. Լեզուն որպես գործունեություն:
34. Լեզուն որպես վարք:
35. Լեզուն որպես ստեղծագործություն:
36. Լեզուն որպես հոգեբնախոսական գործունեություն:
37. Քերականական արտահայտության միջոցները:
38. Հնչյունական օրենք:
39. Բառագիտություն (ընդհանուր ակնարկ):
40. Բառի սահմանումը:
41. Բառի ստուգաբանություն, ժողովրդական ստուգաբանություն:
42. Բառիմաստի փոփոխություններ:
43. Բառային կազմի փոփոխությունները:
44. Մաքրամոլություն, արգելք, այլասացություն:
45. Բառային կազմ և հիմնական բառաֆոնդ:
46. Իմաստափոխության հիմունքները:
47. Իմաստափոխության տեսակները:
48. Ձևույթ, տեսակները:
49. Քերականություն (ընդհանուր ակնարկ):
50. Մասնիկավորում և ներքին թեքում:
51. Քերականական կարգեր:
52. Սեռի և թվի քերականական կարգեր:
53. Հոլովի և դեմքի քերականական կարգեր:
54. Խոսքի մասեր: Խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները:
55. Հատկանիշ արտահայտող խոսքի մասեր:
56. Նյութական իմաստից գուրկ խոսքի մասեր:
57. Լեզվական ազդեցություններ:
58. Լեզուների դասակարգումը (ընդհանուր ակնարկ):
59. Լեզուների ձևաբանական դասակարգումը:
60. Լեզուների ծագումնաբանական դասակարգումը (ընդհանուր ակնարկ):
61. Հնդեվրոպական լեզվաընտանիք:
62. Բառարանագրություն: Բառարանների տեսակները:

13.3. Գնահատման չափանիշները¹³.

- Տեսական գիտելիքները ստուգվում են գործնական պարապմունքների ժամանակ՝ բանավոր հարցման, ինքնուրույն աշխատանքի, գրավոր աշխատանքների միջոցով և ընթացիկ ստուգման ժամանակ :
- Գործնական աշխատանքները՝ նվազագույնը երեք հարցում՝ գումարային 40 միավորով:
- Ինքնուրույն աշխատանքը՝ երկու հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ:

¹³ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման:

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝ 011401.00.6 «ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ»
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/
Կրթական ծրագիր՝ 011401.19.6 «ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ»
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/
Որակավորման աստիճան՝ Մանկավարժության բակալավր
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2023

Հեռակա ուսուցման համակարգ

<p>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</p>	<p>ՀԼԳ/բ-001 Լեզվաբանության հիմունքներ</p>			
<p>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</p>	<p>4 կրեդիտ</p>			
<p>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</p>	<p>2-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ</p>			
<p>Ժամերի բաշխումը</p>	<p>Լսարանային</p>	<p>16</p>	<p>Դասախոսություն</p>	<p>10</p>
		<p>Գործնական աշխատանք</p>	<p>6</p>	
	<p>Ինքնուրույն</p>	<p>104</p>		
	<p>Ընդամենը</p>	<p>120</p>		
<p>Ստուգման ձևը</p>	<p>Գրավոր քննություն</p>			
<p>Դասընթացի նպատակը</p>	<p>Դասընթացի նպատակն է մասնագիտական անհրաժեշտ գիտելիքների մատուցումը, ինչպես նաև ապագա ուսուցչին, գիտնական-հետազոտողին և՛ տեսական, և՛ գործնական-կիրառական կարողությունների և հմտություններով զինելը:</p>			
<p>Դասընթացի վերջնարդյունքները</p>	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք - <u>ուսանողը պետք է իմանա.</u></p> <p>Լեզուների կառուցվածքային օրինաչափությունները, ծագումնաբանական և տիպաբանական առանձնահատկությունները, լեզվական համակարգերի և ենթահամակարգերի հարաբերակցությունը, լեզվի բնութագիրը՝ տարբեր հայեցակետերով:</p> <p>Հմտություն - <u>ուսանողը պետք է կարողանա.</u></p> <p>Ցույց տալ լեզվի կառուցվածքային միավորները և արժևորել դրանք՝ որպես խոսքի կառուցման բաղադրիչներ, հայերենի և օտար լեզուների զուգադրությամբ հիմնավորել քերականական իմաստների արտահայտման ընդհանրություններն ու տարբերությունները թեքական, կցական և անջատական լեզուներում, ճանաչել ցեղակից լեզուների ընտանիքները, մասնավորապես՝ հնդեվրոպական լեզվաընտանիքի դուստր լեզուները:</p> <p>Գարողություն - <u>ուսանողը պետք է տիրապետի.</u></p> <p>Լեզվաբանական հետազոտության մեթոդներին ու նրանց եղանակներին, դրանց գործադրումով կատարի հետազոտական</p>			

	<p>աշխատանքներ (կուրսային աշխատանք, գեկուցում, ավարտաճառ և այլն):</p>
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Լեզվաբանությունը և նրա խնդիրները: Լեզվի բնորոշումը: Լեզու, բարբառ, ժարգոն: Խոսակցական լեզու, գրական լեզու, կենդանի և մեռած լեզուներ: Խոսողություն, լեզու, խոսք:</p> <p>Լեզվաբանության բաժինները, կառուցվածքը:</p> <p>Լեզուն որպես հասարակական երևույթ:</p> <p>Լեզուն որպես հաղորդակցման միջոց:</p> <p>Լեզու և մտածողություն: Լեզուն որպես նշանային համակարգ:</p> <p>Լեզուն որպես կառուցվածք:</p> <p>Լեզուն որպես համակարգ:</p> <p>Լեզուն որպես գործունեություն: Լեզուն որպես հոգեբնախոսական գործունեություն:</p> <p>Լեզուն որպես ստեղծագործություն: Լեզուն որպես վարք:</p> <p>Լեզվաբանության մեթոդները: Պատմահամեմատական և կառուցվածքային մեթոդներ:</p> <p>Հնչյունաբանություն. ընդհանուր ակնարկ:</p> <p>Խոսելու գործարաններ, արտասանական ապարատ:</p> <p>Հնչյունների դասակարգումը:</p> <p>Վանկ, շեշտ, հնչյունափոխություն.տեսակները:</p> <p>Հնչյունական օրենք:</p> <p>Բառագիտություն (ընդհանուր ակնարկ): Բառի սահմանումը: Բառիմաստի փոփոխություններ: Իմաստափոխության տեսակները: Բառային կազմի փոփոխությունները:</p> <p>Բառային կազմ և հիմնական բառաֆոնդ:</p> <p>Ձևույթ, տեսակները:</p> <p>Բառապաշար: Բառարանագրություն: Բառարանների տեսակները:</p> <p>Քերականություն (ընդհանուր ակնարկ): Քերականական արտահայտության միջոցներ: Մասնիկավորում և ներքին թեքում: Քերականական կարգեր:</p> <p>Խոսքի մասեր: Խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները: Հատկանիշ արտահայտող խոսքի մասեր: Նյութական իմաստից զուրկ խոսքի մասեր:</p> <p>Լեզուների դասակարգման սկզբունքները:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Տեսական գիտելիքները ստուգվում են գործնական պարապմունքների ժամանակ՝ բանավոր հարցման, ինքնուրույն աշխատանքի, գրավոր աշխատանքների միջոցով և ընթացիկ ստուգման ժամանակ : • Գործնական աշխատանքները՝ նվազագույնը երեք հարցում՝ գումարային 40 միավորով: • Ինքնուրույն աշխատանքը՝ երկու հարցում՝ 10-ական միավոր

	գնահատմամբ:
Գրականություն	Պարտադիր գրականություն
Էդ. Աղայան	Լեզվաբանության հմունքներ, Ե., 1987:
Գ. Ջահուկյան	Լեզվաբանության պատմություն, հ. I, II, Ե., 1960-1962:
РАН	Вопросы языкознания. գիտական հանդես, Մ., 2009-2022:
ՀՀ ԳԱԱ Լեզվի ինստիտուտ	Լեզու և լեզվաբանություն. գիտական հանդես, Ե., 2003-2016:
	Լրացուցիչ գրականություն
Դ. Գյուլզատյան	Քերականական կարգերի համատեղումը ստորոգման մեջ, Ե., 2014:
Դ. Գյուլզատյան	Անցողականության և բայասեռի քերականական կարգերի տիպաբանությունը, Ե., 2014:
Հ. Հարությունյան	Որոշյալությունը և նրա իմաստային դրսևորումները ժամանակակից հայերենի հարադիր կապակցություններում և դարձվածքներում, Ե., 2015:
Е.Н. Волков	Язык мышления, Москва , 2007
Жаналина Ж.К.	Актуальные проблемы языкознания , Алматы, 2006.
Попова З.Д.	Когнитивная лингвистика, Восток - Запад, 2007.
Հ. Հարությունյան	Ստորադասության քերականական արտահայտամիջոցների նորովի (ճանաչողական) արժևորման փորձ, Ե., 2016: